

ΚΛ. Ἀ , ἀ , ἀ .

Α'Ρ. Γέλα ὅσον θέλεις γνώριζε ὅμως ὅτι ἐδόξαζετο κ' ἐκεῖνος εἰς τότο. Κ' οὐθελεν εἴδαμε μεγάλη τῷ Ρωμαίων εὐτυχίᾳ, αὐτὸν δὲν ἐδοξάζετο πᾶν μόνον εἰς τότο· ἀλλὰ τῷ μυιῶν ὁ φόνος δὲν τὸν ἐμπόδιζε να φονέυῃ καθ' ἡμέραν καὶ ωλλάς αὐτρωπής αὐθάκες. Διὰ τότο ἐλεγε ὅτι εἶναι κάκιον εἰς τὰ ἔθνη καὶ εἰς τὰς ἡγεμόνας ή φιλοδέξια, ὅταν καταγίνεται εἰς ἄδικα, ή ἐτιδανάθεαγματα. Άλλ' ὅταν τὸ ἔθνος δοξάζεται εἰς τὸ ναὶ ἦναι αὐτούτερον, σοφώτερον, ἡμερώτερον, μεταδοτικώτερον τῷ καλῶν πᾶν τάλλα ἔθνη, ὅταν ὁ ἡγεμὼν καταγίνεται ὅλος διόλυς εἰς τὸ ναὶ Τρέφη τοιαῦτα περιθέματα καὶ φρονίματα εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἔθνων, τοιάυτην φιλοδέξιαν ὅστις κατηχορεῖ, φίλε μα, ἀπὸ ἐκεῖνον κανένεν ἔργον ἐνδοξον μὴν ἐλπίσῃς ποτέ. Τῆς τόσης ὑπεροχῆς, εἰς τὴν ὥποιαν ὑψώθη τὸ Ἑλληνικὸν γένος, τί ἀλλο ἔχρημάτισε τὸ αἴτιον πᾶν ταύτην τὴν φιλοδέξιαν; καὶ πότε διπὸ τόσον ὕψος δόξης ἐξεκυλίσθη εἰς τόσην ταπεινότητα, πλὴν αὐτὸν τῆς τοιαυτῆς φιλοδέξιας τὸ πῦρ ἐπαυσε νὰ θερμαίνῃ τὰς ψυχὰς τῶν Ἑλλήνων;

ΚΛ. Ἐλπίζεις ν' αὐτοφθῇ πάλιν τὸ πῦρ τότο εἰς τὰς ψυχὰς ἡμῶν;

Α'Ρ. Αναφέη, φίλε μα, ἐπειδὴ πρέχεσταμεν νὰ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΠΑΤΡΙΔΟΥ ΝΕΑΝΙΚΗΣ ΚΑΘΗΓΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣ ΛΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΣ ΚΑΙ ΤΑΜΙΑΣ ΒΙΑΛΟΧΟΥΣ ΣΙΕΤΣΑΣ

πεφατῶμεν εἰς τὰ ἔχη τῷ περιγόνων ἡμῶν. Ἀλλὰ δῆδε νὰ αὐξήσῃ εἰς φαιὸν μέγαν, πρέπει νὰ φυσᾶται δόπο τὸν ἐνθυσιασμὸν ἐκεῖνον, οὐσίας ἔκαιε τὰς ψυχὰς τῷ περιγόνῳ παλαιῷ Ἑλλίνων, καὶ δὲν εὑρίσκεται εἰς κανὲν ἄλλο τῆς Εὐρώπης ἐθνος τὴν σύμερον Γόσον πολὺς ~~πολὺ~~ εἰς τὰς Γάλλας. Ἡ μακρὰ τυραννία μᾶς ἐβαρβάρωσε καὶ μᾶς πύριωσε τόσον, ~~όση~~...

ΚΛ. "Οτι μᾶς ἐβαρβάρωσε, τὸ καταλαμβάνω ~~καὶ~~ ἐγώ μὴ λέγεις ὅμως, σὲ ~~πειθαρά~~ πειθαλῶ, ὅτι καὶ μᾶς πύριωσεν. Η δέλεις νὰ μᾶς παρομοιάσῃς μὲ τὰς Καλμάκις καὶ μὲ τὰς Κοζάκις;

Α'Ρ. Διαφέρομεν βέβαι' ἀσυγκρίτως ἀπ' ἐκείνους ἄλλ' ἐλησμόντος τί ἐλέγαμεν ὅλιγον ἀρχήτερα; Ἄν η παιδεία ἦναι ἡμέρωσις τῷ ἡθῶν, τῆς ἀπαιδευσίας ὁ καρπὸς ἐξ ἀνάγκης εἶναι η ἀγριότης. Καὶ ἀν τῦτο ἦναι ἀληθὲς, συμφέρει εἰς τὰς Γραικὰς νὰ φιλιωθῶσι μὲ τὸ πλέον σοφὸν, καὶ τὸ πλέον ἡμερον ἐθνος τῆς Εὐρώπης, καὶ οὐχὶ μὲ Καλμάκις η Κοζάκις· εἰς τὴν παρῆσαν μάλιστα ~~πείστασιν~~, ὅπόταν οἱ Γραικοὶ ἔχωσι χρέαν νὰ κρατήσωσι τὴν δικαίαν αὐτῶν ἀγανάκτησιν μὲ τὸν χαλινὸν τῆς φιλοσοφίας. Δὲν ἐνθυμᾶσαι πῶς ἐκδικήθησαν τὰς τυράννις των, ὅταν ἐθριάμβευον οἱ Ρῶσοι εἰς τὸ Αἴγατον πέλαγος;

ΚΛ. "Εκαμαν εἰς τὰς τυράννις των, οὐτὶ ~~έκα-~~

ΠΑΝΕΥΘΥΝΙΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΙΔΕΟΒΟΥΛΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΕΡΓΑΝΩΝ ΚΛΗΜΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Θ. ΠΕΤΡΟΥ

μίναν χρόνις μακρὸς ἀρχήτερα οἱ τύραννοί των εἰς
αὐτούς.

Α'Ρ. Ἡ γὰρ οὐκολόγθησαν τὸν νόμον τῆς Ταυτοπαθείας «Οφθαλμὸν αὐτὴν οφθαλμόν, καὶ οδόνταν αὐτὴν οδόντος». Τότε μόνον εἶναι δίκαιος ὁ νόμος ἔτος, φίλε μαζί, ὅταν ἐνεργῆται δόποντες, καθημένυς εἰς δίκαιοστήριον, καὶ κρίνονται τὴν αδίκιαν: «Ἐξω τούτῳ, εἰς τὸν αδικημένον συγχωρεῖται μόνη ή αὔγανάκτησις, τὴν όποιαν δῆθε τότο, ὀνόμασα δίκαιαν· καὶ η φιλοσοφία φωνάζει εἰς αὐτὸν, «Μὴ τοῦ κακὸν αὐτὴν κακόν».

ΚΛ. Τότε φωνάζει καὶ ἡ Θρησκεία.

ΑΡ. Τὸ ἔξεύρω καὶ ἐγώ· ἀλλ' οὐ ἀπαιδευσίχ
κάμνει τὰ ἔθυη νὰ λησμονῶσι καὶ τὰ φέρεγγέλα
ματα τῆς Θρησκείας. Τίς εἶναι καλὸς νὰ μᾶς τὰ
Φέρῃ εἰς τὴν μνήμην; οἱ Ρῶσοι, εἰς τὴν ὁποίων τὴν
Αὐτοκρατορικὴν αὐλὴν σφάζονται καὶ αὐτοὶ οἱ
ἀθῶι βασιλεῖς, η οἱ Γάλλοι, οἱ ὁποῖοι...:

ΚΛ. Ἀλλ' ἔσφαξαν καὶ αὐτοὺς τὸν βασιλέα τῷ:

Α'Ρ. Καθὼς ἑκατὸν πεντήκοντα χρόνις αἱρ-
χῆτερα καὶ οἱ Ἀγγλοι τὸν ἴδικόν των· οὐχὶ ὅμως
οἱ συγγενεῖς ή οἱ αὐλικοί τα, μήτε εἰς ηφερὸν
σιρήνης καὶ ἱσυχίας τῇ ἔθνεις, ἀλλ' εἰς ηφερὸν
πολιτικῆς μεταβολῆς, καὶ ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ἐσ-
φαξαν καὶ σοφὺς ἄνδρας ὅμης πολλάς. Καὶ τῦτο
φανερόνει δὲ οἱ Φόνοι δέ τις ἦσαν ἔργον τῆς πατ-

δείας τῷ ἔθνεις· οἱ φιλόσοφοι δὲν σφάζουσι μήτε φιλοσόφους μήτ’ αὐταιδεύτους· Τῶν ἔθνων αὖ πολιτικὴ μεταβολὴ ὁμοίζουσι τὰς πυρετώδεις τῷ σώματος ἀρρωστίᾳς. Συγχωρεῖται, ὅταν καί εταύ τις δῆπος Θέρμην, νὰ φέρει φρονή· ἀλλ’ ὅταν καὶ μετὰ τὴν παῦσιν τῆς Θέρμης, καὶ τῆς σωματικῆς ψυχῆς τὴν ἀνάληψιν, οὐ φυχὴ δὲν εὐταχῆ, οὐδὲρωπος εἶναι καὶ νομίζεται μανιακός. Ἔπειτα μήτε τῷ νῷ αὖ ἀρρωστίαις δὲν εἶναι ὅλαυ αὖ αὐταὶ, ἀλλὰ διαφέρεται μία τῆς ἀλλις.

ΚΛ. Πῶς διαφέρεται;

Α'Ρ. Ἐδῶ, εἰς τὴν Βενετίαν, ἐγνώρισα δύο μανιακοὺς Γραικούς. Ο εἰς ἔχασε τὸν νοῦν τῷ δῆπος τὰ πολλὰ γράμματα· ὁ ἄλλος μόλις ἤζευρε τὰ εἰκοσιτέσσαρα. Η μανία τοῦ πεφύτευτος εἶχε κάσοιαν ἀστειότητα· διότι ἐφαντάζετ’ ὅτι ἔβλεπε ζῶντα καὶ συνωμίλει μὲ τὸν Ὁμηρον αὐτόν. Ο ἰατρός τοι, αὖθις ποτὲ τῆς τέχνης ἐμπειρότατος, τὸν εἶπε μίαν τῇ μηρῷ, «Ο Ὁμηρος, Φίλε μν, ἀπέθανε χθὲς τὸ βραδύ· εἰς τὴν ἔξουσίαν σε ὅμως εἶναι νὰ τὸν ἀναστήσῃς, ἐὰν φέρεσαι εἰς τὸ ἔξης Φρονιμώτερα». Ἐλυπτήθη ὁ μανόμενος πολὺ, καὶ ἐμαυροφόρησε, διὰ τὸν θάνατον τοῦ Ὁμηρου· ἰατρεύθη ὅμως καὶ κατὰ μικρὸν οὐ μανία του, μὲ τὴν ἐλπίδα ν’ ἀναστήσῃ τὸν Ὁμηρον. Ο χυδαῖος καὶ ἀγράμματος μανιακός, κατηφίσκει

(50)

μελαγχολικὸς τάντοιε, πρχισεν δπὸ τὸ νὰ σχίζῃ
τὰ φορέματά τω, ἐπειτα κατέσχιζε τὰς σάρκας
τω, καὶ τέλος μίαν ἦμέρῶν ἐφονεύθη μὲ τὰς
ἰδίας τω χεῖρας.

ΚΛ. Τί σημαίνει σάλιν αὕτη σε τὴν παραβολή;

Α'Ρ. Οὐτῆς Γαλλίας ἡ πολιτικὴ μεταβολὴ,
ἡ (ἀν αὐγαπᾶς κάλλιον), ἡ πολιτικὴ ἀρρώστια,
ἄν συνέβαινεν εἰς κανὲν ἄλλο της Ἐυρώπης ἔθνος,
εἰς τὺς Ρώσους καθ' ὑπόθεσιν, οἱ Ἰακωβῖνοι τῆς
Πετρυπόλεως ἥθελαν μᾶς ἀναγκάσσει νὰ μακαρί-
ζωμεν τὺς Ἰακωβῖνους ἦμέραν Παρισίων. Εἰς ὅλην
λόγια, φίλε μν, ἔχε τῦτο βέβαιον, ὅπου εἶναι
φῶτα πειαιστέρα, ἐκεῖ καὶ αἱ κακίαι εἶναι ὅλιγά-
τεραι, καὶ, ἀν συγχωρῆται νὰ τὸ εἴπω, ἡμε-
ρώτεραι.

ΚΛ. Σὲ ἔχοψα τὸν λόγον. Τί ἔλεγες αὐριχήτεραι
καὶ ἦμέρα Γάλλων.

Α'Ρ. Ήθελα νὰ εἴπω ὅτι ἔδειξαν μάλιστα τὴν
ἡμερότητά των εἰς τὸν τελευταῖον τῦτον πόλεμον
κατὰ τὴν Ἀστριακῶν καὶ τὴν Ρώσων. Στρατηγόμενος
δπὸ τὸν ἐνδοξότατον Ναπολέοντα, οἱ Γάλλοι παρέ-
δωκαν εἰς τοὺς αὐθρώπους μάθημα ἀξιόλογον, τὸ
ὅποῖον κανεὶς εἰς τὸ ἔξης δὲν θέλει τολμήσει νὰ
δοῦσεν, χωρὶς νὰ νομισθῇ Σκύθης ἀγριος ἀπ' ὅλην
τὴν φωτισμένην Εὐρώπην.

ΚΛ. Ποῖον εἶναι τὸ μάθημα τῦτο;

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΗΣ
ΤΑΜΙΟΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΗΣ

Ε.Υ.Δ της Κ.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

Α'Ρ. Ὅτι ή ἀληθινὴ δόξα εἶναι νὰ νικᾶ τις περισσότερον μὲ τὰς εὐεργεσίας καὶ μὲ τὰ ὅπλα τὰς ἔχθράς του.

ΚΛ. Τοῦτο μήτ' ἐγώ δὲν τ' αρέωμαι. Δύσκολα, νομίζω, εὑρίσκεται εἰς τὴν ἱστορίαν τόσης ἀνδρείας καὶ στρατηγικῆς γυναικείας ἐνωμένης μὲ τόσην φιλανθρωπίαν ωρὸς τὰς νικημένας ἄλλο καθάρισμα τοιῶτον, ὅποιον ἔδειξαν οἱ Γάλλοι εἰς τὸν τελευταῖον τοῦτον πόλεμον.

Α'Ρ. Εἰς τὰ βάρβαρα ἔθνη, φίλε με, ὁ στρατιώτης δὲν νομίζει τὴν νίκην τελείαν, αὐτὸν δὲν αφανίσῃ τὸν ἔχθρόν του, ἢ τὸν λάχιστον αὐτὸν δὲν τῷ κάμῃ βαρυτέραν τὴν ζωὴν καθὼς τὸν θάνατον. Οἱ Γάλλοι πολεμῶν, καὶ σπεδάζουν νὰ νικήσωσι μίαν ὥραν αρχήτερα, διὰ νὰ συμπίωσι, νὰ συνευφρανθῶσι καὶ νὰ συμπαίξωσι μὲ τὰς ἔχθράς των. Ταῦτα δὲν εἶναι ὑπερβολαί· αὐτοί των οἱ ἔχθροι τὰ μαρτυρῶσι. Τοιῶτον ἔθνος, ὅταν ὁδηγῆται δύο στρατηγὸν Αὐτοκράτορα τοιῶτον, τί δὲν εἶναι καλὸν νὰ κατορθώσῃ;

ΚΛ. Πολλὰ καὶ μεγάλα περίγραμα.

Α'Ρ. Διὰ τοῦτο ἔλεγα, ὅτι οἱ Γραικοὶ φέρεται νὰ πεφυγοληθῶσιν εἰς τοὺς Γάλλους. Τώρα μάλιστα (πάλιν τὸ λέγω, καὶ δὲν θέλω παύσει νὰ τὸ λέγω) συμφέρει εἰς ἡμᾶς ἡ Φιλία τῆς Γάλλων, ὅταν ἴρχισαμεν νὰ φωτιζώμεθα.

ΚΛ. Διὰ τί, ἐρωτῶ πάλιν καὶ ἐγώ, ὅτι

τώρα ἀγαπῶντας ἀκούων δόσα λέγεις τῷ Γάλλῳ.

Α'Ρ. Ἡμεῖς ἔχομεν χρέιαν τὸν ἀναλάβωμεν τὰ φῶτα τῷ πεφυόντων ήμῶν· καὶ τοῦ ἄλλοῦ εἶναι δυνατὸν νὰ εὑρώμεν τοξικότερα παρὰ εἰς τοὺς Γάλλους; Ἐχομεν χρέιαν νὰ εὑδυθῶμεν τὰ ήμερα ήθη τῷ Ἑλλήνων καὶ ποῖον ἄλλο ἐθνος ὁμοιάζει πεισσότερον τοὺς Ἑλληνας εἰς τὴν ήμερότητα παρὰ τοὺς Γάλλους; Ἐχομεν χρέιαν εὐθουσιασμοῦ, διὰ νὰ επιταχύνωμεν τὸν φωτισμὸν καὶ τὴν δόξαν ὅλης τῆς Ἑλλάδος· καὶ εἰς ποῖον ἄλλο μέρος τῆς φωτισμένης Εὐρώπης ἔχω δοπὸ τὴν Γαλλίαν εὑρίσκεται ποξικότερα δόξα, καὶ τῆς δόξης ποξικότερος εὐθουσιασμός; Τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα καλὰ δὲν πρέπει νὰ τὰ πεφυμένωμεν δοπὸ τοὺς Ρώσους, εἰς τὰς ὅποιας μήτε τὰ φῶτα, μήτε τῷ ήθῳ ή ήμέρωσις δὲν ἔκαμαν ἀκόμη μεγάλην πεφκοπήν.

ΚΛ. Ἐχασιν ὅμως καὶ οἱ Ρώσοι μεγάλην δόξαν.

Α'Ρ. Τὴν εἶχαν εἰς τοῦ μεγάλου Πέτρου τοὺς χρόνους τὴν αὔξησεν ὀλίγον τι καὶ ή Αϊκατερίνα, ἐπειδὴ εἶχε καὶ τὴν γυνῶσιν νὰ στρέψῃ τὰ ὅπλα της εἰς τοὺς βαρβάρους καὶ ἀδυνάτους Τούρκους, καὶ νὸν ἀφίσῃ πᾶσυχα τὰ φωτισμένα τῆς Εὐρώπης ἔθνη. Ἀλλ' ὁ οὐιός της, πλανηθεὶς δοπὸ τῶν Ἀγγλῶν τὰς δολίας ποξικινήσεις, ηθέλησε νὰ πολεμήσῃ τοὺς Γάλλους. Τί ἔπαθεν δοπὸ τούτους, τὸ ἔξεύρεις.

ΚΛ. Τὰς ἔξικοντα χιλιάδας λέγεις;

Α'Ρ. Ναί τὰς ὅποιας ἔστειλε κατὰ τῶν Γάλλων. Μόλις ἔστρεψαν ὀχτώ χιλιάδες εἰς τὴν Ρωσίαν, διὰ φιλανθρωπίαν τῶν Γάλλων καὶ οὗτοι.

ΚΛ. Πῶς διὰ φιλανθρωπίαν; ἀφ' οὗ ἔρριψαν τὰ ὄπλα οἱ Ρῶσοι, ἀκολούησαν τὴν νίκην, καὶ ἔζητοσαν ἐλεος καὶ εὐσπλαγχνίαν ἀπὸ τῆς νικήτας, οἱ Γάλλοι νὰ τὰς φονεύσωσι δὲν ἐμπορεῦσαν πλέον, χωρὶς νὰ νομισθῶσι Καλμάκοι ή Κοζάκοι.

Α'Ρ. Εἶχαν βέβαια χρέος νὰ τὰς ἀφίσωσι τὴν ζωὴν. Δὲν πρέσβυτοσαν ὅμως εἰς τῦτο ἀλλὰ τὰς ἔστρεψαν, τὰς ἔνδυσαν, καὶ τὰς ἔστειλαν ὄπιστοις οἱ ίδιοι αὐτῷ ἀδελφοί, εἰς καρὸν ὅταν οἱ σύμμαχοί των οἱ Αγγλοί τοὺς εἶχαν ἀφίσει μὲ σκυθικὴν ἀπανθρωπίαν εἰς τὸν κίνδυνον ν̄ δύοθάνωσιν ἀπὸ ἔνδειαν τῷ μάναγκαίων.

ΚΛ. Ἀληθινὰ, μεγάλη εὔεργεσία.

Α'Ρ. Καὶ ἀπόδειξις εἰς τὸν αὐτὸν καρὸν, ὅτι οἱ Γάλλοι εἶναν τὸ πλέον σοφὸν καὶ πλέον ἥμερον ἀπὸ ὅλα τῆς Εὐρώπης τὰ ἔθνη. Ἐκατάλαβε τὴν εὔεργεσίαν ταύτην ὁ Παῦλος, τὴν ὄποιαν οἱ Καλμάκοι καὶ Κοζάκοι του δὲν ἤθελαν βέβαια κάμει, ἀντίστηταί καὶ ἐφιλιώθη μὲ τὰς Γάλλας.

ΚΛ. Καὶ ἔκαμε πολλὰ γνωστικά.

Α'Ρ. Άλλα δὲ ταύτην τα τὴν γνῶσιν ἐσφάγη ὁ ταλαιπωρος ἀδίκως. Ουίος τα δὲν ἤθέλησε νὰ

φυλάξῃ τὴν φεύγοντας Γάλλας Φιλίαν, ὃσως δῆλον
τὸν φόβον μὴ πάθῃ τὴν τύχην τῆς πατρός του,
ἵσως δὲ καὶ ἀπαιτηθεῖσις ἀπὸ τὰς κόλακας....

ΚΛ. Πῶς ἀπὸ τὺς κόλακας;

Α'Ρ. Ἐνδεχόμενον νὰ ἐγέρησαν τὴν νέαν του
ψυχῆν απὸ τὸν αὐτεμον τῆς κενοδοξίας· ἐνδεχόμε-
νοι νὰ τὸν ἐβεβάιωσαν, ὅτι ἔμελλε γ' ἀποκῆσῃ καὶ
τὴν δοξαν τὴν μεγάλην Ἀλεξάνδρῳ, ἐπειδὴ ἐφερε
καὶ τὸνομά την.

ΚΛ. Καὶ αὐτός;

Α'Ρ. Καὶ αὐτὸς, χωρὶς νὰ ἐνθυμηθῇ ὅτι οἱ
Γάλλοι ἐνέκποσαν τὸν πατέρα τῷ χωρὶς νὰ συλλο-
γισθῇ, ὅτι αἱ μεγάλαι δόξαι δὲν δύοκτῶνται μὲ
Καλμάκις ἢ Κοζάκις στρατιώτας, ἀλλὰ μὲ στρα-
τιώτας Ἑλληνας, ὃνδις εἶχεν ὁ μέγας Ἀλέξαν-
δρος, ἢ στρατιώτας Γάλλος, ὃποιοι εἶναι τῷ Ήρωος
Ναπολέοντος οἱ στρατιῶται, χωρὶς (λέγω) νὰ
συλλογισθῇ ταῦτα, ὅχι μόνον ἐκίνησε πόλεμον
κατὰ τὴν Γάλλων, ἀλλ᾽ ἡθέλησε νὰ στρατηγήσῃ
καὶ αρεσκειάκως αὐτὸς τὸν πόλεμον. Πῶς ἐπολέ-
μησε, πόιαν αἰσχρὰν τίκτην ἐνικήθη, πόσον μέρος
τῷ στρατεύματος ἔχασε, μὲ πόσης ἐγύρισεν εἰς
τὴν Πειρύπολιν, τὰ ξεύρεις, δὲν ἔχεις χρέιαν νὰ
τὰ μάθης ἀπ' ἔμε.

ΚΛ. Τόσον μεγάλην συμφορὰν νομίζεις τὴν συμφορὰν τῆς Ἀλεξανδρείας; Ή τύχη τῆς πόλεως

εἶναι περίγραμα παντάπασιν ἀστατον· ὅσης ἐνικήθη σήμερον, ἐνδέχεται νὰ νικήσῃ αὔριον.

Α'Ρ. Ἀλλ' ὅσης κάμη σήμερον μεγάλης ἀγωστας περίγραμα, δύσκολα γίνεται Φρόνιμος αὔριον. Ή δόξα ὁμοιάζει τὰ αὐτὰ· ὅλιγον τί ποτε ἀρκεῖ νὰ τὴν μαράνῃ. Η συμφορὰ τῷ Ἀλεξανδρῷ δὲν εἶναι τόσον τὸ νὰ νικηθῇ ἀπὸ σοφώτερον τῷ στρατηγὸν καὶ Αὐτοκράτορα...

ΚΛ. Ἀλλὰ τί;

Α'Α. Τὸ νὰ μὴ σταθῇ καλὸς νὰ γεννήσῃ μιᾶς ὅλοκλήρως ἐκατονταετηρίδος ἐγγάστρωμα τῆς Ῥωσίκης αὐλῆς.

ΚΛ. Δὲν καταλαμβάνω τὸ ἐγγάστρωμα.

Α'Ρ. Τῶν Τσάρων τῆς καταστροφῆς τὸν σκοπὸν παρομοιάζω μὲ ἔμβριον, καὶ μὲ ἐγκαστρωμένη γυναῖκα τὴν Ῥωσικὴν αὐλὴν, πασχίζουσαν νὰ τὸ γεννήσῃ ἀπὸ τῷ Πέτρῳ τὸν καιρόν. Τὸ τόσων πελλών χρόνων λοιπὸν ἐγγάστρωμα, τὸ ἔρρηξεν εἰς μίαν ἥμέραν ὁ καλός σὺ Ἀλέξανδρος αἰματωμένος καὶ νεκρὸν εἰς τὰς πεδιάδας τῆς Μοραύιας.

ΚΛ. Σηκάζεσαι λοιπὸν, ὅτι ἔχασαν εἰς τὸ ἔξης πεῖσαν ἐλπίδα οἱ Ῥῶσοι νὰ κυριεύσωσι τὴν Τσαρικὴν βασιλείαν;

Α'Ρ. Σηκάζεσαι λοιπὸν, ἐρωτῶ σε καὶ ἔγω, ὅτι ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Γαλλίας, μόλις ἀπὸ τόσας λαμπεῖς καὶ πολυάριστές νίκας, μέλλει ν' αφίσῃ πλεον-

τὺς Τάρκις εἰς τὴν Θέλησιν τῆς Ῥωσίας ;

ΚΛ. Δύσκολον φαίνεται καὶ εἰς ἐμὲ, ἀλλὰ καὶ οἱ Γάλλοι ήναν μακρὰν ἀπὸ τὺς Τάρκις.

Α'Ρ. Ἰσως ὅχι τόσον μακρὰν, ὅσον νομίζεις.

ΚΛ. Πῶς τέτο;

Α'Ρ. Η εἰρήνη ακόμη δὲν ἔγινε· καὶ εἶναι αὖθις
νατον καὶ περιβλέψωμεν τῶς μέλλει νὰ γένη.

“Οπως ἀν γένη ὅμως, αὖθις νατον ὥσαύτως μὲ
Φαίνεται νὰ μὴ λάβωσιν ὅπισω τὴν Βενετίαν
ἀπὸ τὺς Ἀυστριακὸς οἱ Γάλλοι. Οταν τὴν λά-

βωσι, γίνονται γείτονες ὅχι μόνον τῷ Τάρκων,
ἐκ μέρες τῆς Δαλματίας, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς
Ῥωσικῆς ἐπικρατείας, δῆλο τὴν γειτονέυσταν
Ἐπτάνησον, ή ὅποια, ὡς ανήκεστα εἰς τὴν Βε-
νετικὴν ἐπικράτειαν, εἶναι καὶ πρέπον καὶ δίκαιον
νὰ ἐπιστρέψῃ καὶ αὐτὴ εἰς τὰς Γάλλας.

ΚΛ. Δικαιότατον. Ἀλλὰ τί ἔχει ν' ακολυθή-
σῃ ἐκ τύτω;

Α'Ρ Μήτε δύναμαι, μήτε θέλω νὰ μαντεύσω
τὺς δύσλογισμὸς καὶ τὰς βυλὰς τῆς Ήγεμόνος
τῆς Γαλλίας. Τότο μόνον σὲ λέγω, ὅτι Ἀρχι-
στράτηγος καὶ Αὐτοκράτωρ μέγας, ἔχων εἰς τὴν
ἔξασίαν τὰ τόσας ἐμπείρες στρατηγὸς, καὶ πεν-
τακοσίας χιλιάδας στρατιωτῶν Γάλλων, ἵγαν
ἔθρας τῆς ψλέον ἀνδρείας, τῆς ψλέον τολμηρῆς,
τῆς ψλέον φιλοδόξου ὅλης τῆς Εὐρώπης, μὲ Φαί-

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΑΣ ΦΙΛΟΦΑΙΔΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΣΩΤΗΡΙΟΥ

τεταγμάνων τὸν αὐτόν Καλμύκας καὶ Κοζάκας νὰ κάμωσιν ὁ, τι ἔκαμαν (δὲν εἶναι χρόνος πολλού) εἰς τὴν Πελοπόννησον, πήγαν νὰ ἐρημώσωσιν ὅλην τὴν Ἑλλάδα, μὲ τὴν ὄποιαν αἱ λαμπραί τε νίκαι τὸν κάμυκο γείτονα· ή δὲν εὑρεῖς τί ἐλεγειν ὁ μέγας Φριδερίκος τῆς Βορβασίας ωὲς τῷ Γάλλων;

ΚΛ. Τί ἐλεγει;

ΑΡ. Ο ἡμπειρος ὅτος στρατηγὸς καὶ βασιλεὺς ἐγνώρισε τόσον καλὰ πόσον ἀξίζει τὸ ἔθνος τῷ Γάλλων, ὅστ' εὗχεφώνησε μίαν ἡμέραν, ὅτι ἀντόν βασιλεὺς τῆς Γαλλίας, εἰς κάνενα πλέον ἀπὸ τὸς βασιλεῖς τῆς Εὐρώπης δὲν ἥθελε συγχωρήσῃ νὰ ρίξῃ ἐν δρυγανον μόνον πυροβόλου χωρὶς νὰ τὸν ἐρωτήσῃ. Εἰς τοιάυτην ἀχόριαστην φιλοδοξίαν πρέπει βέβαια πλειαδότερον κατηγορία πέπειται τοῦς Εἰπέ με ὅμως, τίς ἄλλος εἶναι ταύτης τῆς κατηγορίας ἀξιώτερος πέπειται τὸς Ῥώσως; οἱ ὄποιοι μὲ μυρίας φευδεῖς πεφάσεις ἀφάνισαν τῆς Πολονίας τὴν κραταιὰν βασιλείαν, ἐστέρησαν τὸς Γεωργιανὸς ἀπὸ τὸς ὄμογενεῖς των πήγεμόνας, πέρπασαν ἀπὸ τὴν Ἐπιλάνησον (ὡς νὰ ἴσαι ἔχθροι τῆς Ἑλληνικῆς δόξης καὶ τῷ Ἑλληνικῷ ὄνόματος) τὴν τιμὴν νὰ κυβερνᾶται ἀπὸ Ἑλληνας· καὶ μὴν δέκαμενοι εἰς τόσας πλεονεξίας, πολεμῶσιν ἐν Γαύτῳ τὸς Πέρσας, καὶ ζητῶν ν ἀφανίσωσι τὴν Ταρ-

κικῆν βασιλείαν, μὲ σκοπὸν ὅχι νὰ παύσωσιν, ἢ τὴν ἀναρχίαν τῷ Περσῶν, ἢ τὴν τυραννίαν τῷ Τάγκων (μὴ τὸ πιστεύσης ποτὲ) ἀλλὰ νὰ μοναρχήσωσιν εἰς ὅλον τὸν κόσμον.....

ΚΛ. Βέβαια, αὐτὸς σκοπός των ὡτον ή ἐλευθερία καὶ ή δόξα τῆς Ἑλλάδος, ἀφορμὴν πρεπωδεστέρων να μᾶς τὸ διποδείξωσι δὲν εἶχαν, παρὰ ἀφίκουσες εἰς τὴν Ἐπιλάνησον τὴν τιμὴν τῆς Ἑλληνικῆς ὄνομασίας καὶ διοικήσεως.

ΑΡ. Εἰπέ με, λέγω, ἀνήναυ μνηματὸν, ή δι-
καιού, ή συμφέρον εἰς τὰς Γάλλας, ἔχοντας Αὐτο-
κράτορα καὶ Ἀρχιστράτηγον τὸν Ναπολέοντα, νὰ
βλέπωσιν ἡσυχοι τὴν τόσον τερατώδη ἔκτασιν τῆς
Ρωσικῆς Αὐτοκρατορίας, ἀφ' οὗ μάλιστα ἐνίκησαν
δύο Φορὲς τὰς Ρώσους.

ΚΛ. Καταλαμβάνω κ' ἐγώ, ὅτι δὲν εἶναι Γρόπος νὰ ὑποφέρωσι τὴν πλεονεξίαν τῆς Ῥωσίας οἱ Γάλλοι. Ἀλλὰ πάλιν συλλογίζομαι μὲ μεγαλωτάτην λύπην καὶ τῦτο· τίς ὠφέλεια εἰς τὰς Γραικὸς, εἰὰν οἱ Γάλλοι φυλάξωσι τὰς Τύρκους ἀπὸ τὴν πλεονεξίαν τῆς Ῥωσίας; Η πρέπει νὰ κλαιῶσι πολὺν καιρὸν ἀκόμη οἱ Γραικοὶ δῆλοί νὰ χαίρωσιν οἱ Γάλλοι; μήτ' εἶναι δυνατὸν νὰ εὐτυχίσῃ καὶ νὰ δοξασθῇ η Γαλλία, χωρὶς τὴν δυστυχίαν καὶ τὴν καταφρόνησιν τῆς Ἑλλάδος;

Α'Ρ. Σὲ λέγω καὶ πάλιν ὅτι σὲ εἶπα δεῖν

ἔξεύρω τὺς διχλογισμὸς τῷ Ἀυτοκράτορος τῆς Γαλλίας. Τῷτο μόνον ἔξεύρω, ὅτι καὶ αὐτὸς καὶ τὸ ἔθνος τὺς εἶναι πληροφορημένους τὴν σύμερον, ὅτι καὶ χωρὶς τὴν βοήθειαν τῆς Γάλλων τὸ γένος ἡμῶν δὲν εἶναι πλέον δύνατὸν νὰ μείνῃ πολὺν καιρὸν διλαμένου εἰς τὰς Τάρκες. Γνωρίζειν πολλὰ καλὰ, ὅτι οἱ Γραικοὶ, ἐπειδὴ ἀφ' ἑαυτῷ πρᾶξαν νὰ φωτίζωνται, ἀφ' ἑαυτῷ καὶ θέλειν τελειώσει, ἀν καὶ ἀργότερα, ὁ, τι πρᾶξαν. Προβλέπεσι καὶ τῦτο, ὅτι, ὅταν φωτισθῶμεν, ἀγάπην, φιλίαν, ἐπαινον τὴν δόξαν, εἰς ἐκεῖνα τὰ ἔθνη μετὰ χαρᾶς θέλομεν δώσει πρῶτα, ὅσα ἐφάνησαν φιλανθρωπότερα εἰς τοὺς Γραικοὺς, ὅσα ἐδειχαν πειλατέραν εὐσπλαγχνίαν καὶ συμπάθειαν εἰς τὴν δυστυχίαν τῆς Ἑλλάδος. Αἱ λαμπραὶ τοῦ Ναπολέοντος νίκαι κάμνουσι γείτονας τῶν Γραικῶν τοὺς Γάλλους, πήγαν θεατὰς τῆς δυστυχίας, καὶ ἀκούστας τῶν ἀναστεναγμῶν τῆς Ἑλλάδος...

ΚΛ. Οὐαὶ εἰς τὰς Γάλλους, ἀν ἀγαπῶσι νὰ βλέπωσι δυστυχίας, καὶ ν' ἀκούσωσιν ἀναστεναγμάτων. Πῶς συμφωνεῖ τῦτο μὲν ὅσα μὲν ἐλεγεῖς περὶ τῆς σοφίας καὶ τῆς ἡμερότητος τῆς Γαλλικῆς ἔθνυς;

ΑΡ. Τοῦτο πέθελα καὶ ἐγὼ νὰ περιστέσω εἰς τὸν λόγον μας, ἀν μὲν ἀφινεῖς νὰ τὸν τελειώσω. Δύναται νὰ χωρίσῃ ὁ νοῦς σου, ὅτι τὸ ἐνδοξότερον

τὸ σοφώτερον, τὸ ἡμερώτερον, τὸ πλέον φίλον
τῆς χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης ἔθνος ἐμπορεῖ νὰ γειτο-
νεύσῃ πολὺν καιρὸν μὲ τὴν ἀληθινὴν κοιλάδα τοῦ
κλαυθμῶνος, τὴν ἀπανθρώπως τυραννιζόμενην Ἑλ-
λάδα, χωρὶς νὰ χάσῃ τὴν Φυσικήν του κλίσιν εἰς
τὴν χαρὰν καὶ τὴν ἡμερότητα, χωρὶς νὰ ἀτιμάσῃ
τὴν σοφίαν, καὶ νὰ ἀμαυρώσῃ τὴν δόξαν του; Ἀπὸ
ταῦτα μέρος, οἱ Γραικοὶ δύνανται νὰ ἴναι τόσης δό-
ξης, σοφίας, χαρᾶς καὶ ἐνφροσύνης γέιτονες πολὺν
καιρὸν, χωρὶς....

ΚΛ. Καταλαμβάνω μὲ ἐνδυμίζεις καὶ πάλιν
τὴν φύσειν τῶν γάμων... τοὺς χοροὺς... τὰ
σημίματα τῆς γειτονίας.....

Α'Ρ. Βλέπω μὲ εὐχαρίστησιν ὅτι δὲν ἐλησμό-
νησες τίποτε ἀφ' ὅσα εἴπαμεν.

ΚΛ. Τὰ ἐνδυμοῦμα, φίλε μου, τόσον καλά,
ὅστις ἀπὸ τῆς σήμερον ὅτινος ἀπὸ τοὺς ὄμογενεῖς
ἡμῶν βλέπω εἰς τὸ ἔξης, θέλω φωνάζει περὶ
αὐτὸν, «Οἱ Ῥῶσοι πλέον δὲν εἶναι δι' ἡμᾶς· μό-
νης τῆς Γαλλίας ή φιλία συμφέρει εἰς τοὺς Γραι-
κούς».

Α'Ρ. Καὶ θέλεις περίξει ὡς φίλος καὶ τῆς
ἀληθείας καὶ τοῦ γένους σου, ἵνα κηρύττῃς,
ὅπου εὑρεθῆς, ὅτι, ἐπειδὴ δλαγ τῆς Ἑλλάδος
αἱ δυστυχίαι ἥσαν καρποὶ τῆς ἀπαιδευσίας, ἐπειδὴ

(61)

ἄλλο τεῖχος τὴν σοφίαν νὰ τὰς Θεραπέυσῃ δὲν
ἔμπορεῖ, οἱ Γραικοὶ δὲν πρέπει νὰ κυβερνῶνται
μήτ' ἀπὸ Τύρκων, μήτ' ἀπὸ Ρώσων.

ΚΛ. Μήτ' ἀπὸ Ιαστινιανούς. Ἡ θελα ὅμως
ἀκόμη νὰ μάθω....

Α'Ρ. Φίλε μή, βλέπεις ὅτι ἐπέρασεν ἡ ὥρα
· Αξ ταῦσωμεν τώρα τὴν συνομιλίαν καὶ ὅταν ὁ
Ναπολέων δώσῃ τὴν εἰρήνην εἰς τὰς νικημένες
δύο Αὐτοκράτορας, θέλομεν ίσως λάβει αἴφορην
καὶ συνομιλήσωμεν καὶ δεύτερον.

ΚΛ. Εἴθε νὰ συμφωνηθῇ ἡ εἰρήνη, καθὼς τὴν
ἐλπίζομεν, δῆλος νὰ γένη καὶ πλέον εὐφρόσυνος
ἡ συνομιλία!

Τ Ε Λ Ο Σ.

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΦΙΛΟΞΦΙΑΣ ΔΙΕΥΘΥΝΗΣ: ΕΚΔΟΤΙΚΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΠΕΤΣΙΟΥ

Ε.Υ.Δ της Κ.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006